

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

DOMENIUL: CONTABILITATE

ȘCOALA DOCTORALĂ: CONTABILITATE

REZUMAT TEZĂ DE ABILITARE

**Reconfigurarea ontologică și epistemologică a
contabilității în contextul dublei transformări - digitale și
sustenabile: de la conformare la consiliere pentru creare
de valoare**

Candidat: prof. univ. dr. Robert-Aurelian ȘOVA

București 2026

I. Rezumat în limba română

Profesia contabilă traversează, în prezent, o transformare de profunzime, generată de convergența dintre tranziția digitală și tranziția către sustenabilitate. Prezenta teză de abilitare documentează această transformare ca o **reconfigurare ontologică și epistemologică a contabilității**: pe de o parte, obiectul disciplinei se extinde dincolo de patrimoniul financiar al entității, către capitalul natural, social și intelectual care condiționează capacitatea organizației de a crea valoare pe termen mediu și lung; pe de altă parte, criteriile prin care o informație este admisă drept cunoaștere contabilă validă se modifică, de la verificabilitatea documentară și conformitatea istorică, ex-post, către plauzibilitate, estimare și asigurare graduală asupra unor fapte orientate spre viitor. Corespondentul normativ precis al acestei duble mutații este trecerea de la **materialitatea financiară clasică** - în care un fapt este relevant pentru raportare doar dacă afectează poziția financiară a entității - la **dubla materialitate** impusă de standardele ESRS, în care un fapt devine relevant și dacă entitatea are un impact semnificativ asupra mediului sau societății, independent de efectul său financiar imediat.

Această dublă mutație poate fi înțeleasă ca o modificare a **ADN-ului profesional al contabilității**: tranziția digitală și tranziția sustenabilă funcționează ca două catene paralele, distincte ca origine și ca limbaj inițial, care nu se schimbă brusc, ci se recombina progresiv, prin punți de inflexiune succesive, până la formarea unei structuri noi, stabile și transmisibile profesiei. Contabilitatea își păstrează identitatea disciplinară - măsurarea, validarea, raportarea -, dar **lanțul valoric informațional** pe care îl operează se rescrie: datele nu mai parcurg un traseu liniar de la înregistrare la raportare istorică, ci devin intrare pentru estimare, modelare predictivă și decizie strategică, producând o nouă configurație a obiectului contabil și a criteriilor sale de cunoaștere.

Pe catena digitală, prima punte de inflexiune se situează în intervalul 2005-2012, când trecerea de la sistemele ERP la Business Intelligence deplasează contabilitatea de la simpla conformare digitalizată către utilizarea descriptivă a datelor pentru decizie managerială. Pe catena sustenabilă, prima punte de inflexiune se situează în 2015-2017, odată cu Agenda 2030 și Acordul de la Paris, care deplasează sustenabilitatea din zona comunicării reputaționale către statutul de dimensiune strategică a competitivității și rezilienței. În această primă etapă, apar primele semne ale transformării modului de funcționare al companiilor, dar rămân predominant reactive: tehnologia digitalizează procese existente adaptându-le pentru creșterea eficienței, iar informația de sustenabilitate este raportată voluntar, adesea separat de sistemul financiar-contabil.

A doua punte de inflexiune marchează saltul calitativ. Pe catena digitală, intervalul 2020-2024 aduce analitica avansată, învățarea automată și automatizările inteligente, capabile să reorganizeze nu doar viteza, ci modul de funcționare al proceselor de decizie. Pe catena sustenabilă, intervalul 2022-2024 corespunde instituționalizării raportării de sustenabilitate prin CSRD, ESRS și IFRS S1/S2, care transformă informația ESG dintr-o comunicare voluntară într-o componentă reglementată, integrată în raportarea corporativă și supusă unui regim de asigurare comparabil celui financiar. Convergența celor două catene devine vizibilă instituțional exact în această fereastră – de la Pactul Verde European (2019), la

NextGenerationEU (2021) și la Raportul Comisiei Europene privind tranziția dublă (2022) – marcând trecerea profesiei de la **adaptare la transformarea efectivă a modului de funcționare a business-urilor**: de la analiza finalității financiare a activităților deja desfășurate, la reorganizarea proactivă a modului de funcționare a organizației prin adoptarea tehnologiilor emergente. Această deplasare este, în esență, trecerea de la conformare la consiliere pentru creare de valoare.

Teza valorifică o traiectorie de cercetare de peste un deceniu, structurată în jurul a douăsprezece contribuții științifice publicate, organizate pe trei direcții complementare, fiecare documentând empiric una dintre dimensiunile transformării descrise mai sus.

Direcția 1 – Consiliere financiar-contabilă strategică pentru crearea de valoare, dezvoltare financiară și gestiunea riscului în procesele de finanțare, investiție și competitivitate verifică, pe terenul cel mai conservator al disciplinei – costul capitalului, riscul și competitivitatea – faptul că deplasarea spre consiliere pentru valoare este observabilă chiar și acolo unde nicio reglementare nu a impus-o, confirmând astfel caracterul structural, nu doar normativ, al mutației.

Direcția 2 – Contabilitate și consiliere pentru sustenabilitate documentează, pe terenul reglementării europene, reconfigurarea ontologică propriu-zisă: extinderea obiectului contabil către informația de mediu, socială și de guvernanță, și instituirea dublei materialități ca standard al relevanței contabile.

Direcția 3 – Tehnologii emergente, modele predictive și sisteme adaptive furnizează infrastructura tehnică ce face posibilă reconfigurarea epistemologică la scară, documentând progresia profesionistului contabil de la utilizator de tehnologie la validator critic al sistemelor predictiv-adaptive autonome.

Convergența celor trei direcții – axa ontologică, axa epistemologică și axa instrumentală – confirmă, prin trei traiectorii de cercetare distincte, dar interdependente, teza centrală a lucrării: contabilitatea contemporană nu se mai reduce la conformare, ci devine o profesie a interpretării, anticipării și consilierii strategice pentru valoare.